

تقویت معرفت دینی و رعایت حق هم جواری

تقویت معرفت دینی و یادگیری اصول و قواعد دین و مذهب، امری مهم و حساس برای هر انسان معتقد و متدینی محسوب می شود. فرد معتقد و متدین بنابر دستورات خداوند متعال و پیامبر عظیم شأن (صلی الله علیه و آله) و امامان معصوم (علیهم السلام) وظیفه دارد تا در حد امکان به یادگیری معارف دینی بپردازد و از این منظر قلب خود را هر چه بیشتر در اطمینان به مسیر هدایت و سعادت آرامش بخشد.

در این میان اتخاذ روش و رویکرد درست در یادگیری معارف دینی بسیار حائز اهمیت است، این موضوع خصوصاً در مناطقی که شیعیان همجوار و همسایه برادران و خواهران اهل سنت هستند میبایست مد نظر قرار گیرند.

رویکرد غلط آن است که یادگیری معارف دینی بهانه‌ای برای بحث و جدل بیهوده و کدورت آفرین قلمداد شود و حس امنیت و آرامش همسایگی و همجواری را تحت تاثیر قرار داده و تضعیف کند.

واقعیت آن است جامعه متدین و
محبّ اهل بیت علیهم السلام دو
وظیفه مهم بر دوش دارد:

اول تقویت معرفت دینی و یادگیری
معارف اهل بیت علیهم السلام و
تعلیم و ترویج این معارف در میان هم
مذهبان خود و دوم به جای آوردن
حق همجواری و همسایگی با
برادران و خواهران اهل سنت و
اجتناب از بحث و جدل غیر مسالمت
آمیز و دوری از توهین و تحقیر
مقدسات سایر مذاهب.

این دو می بایست در کنار هم به
عنوان دو عامل اصلی رشد و تعالی

جامعه اسلامی مورد توجه آحاد مردم
و متدینین قرار گیرند.

در این رساله تلاش شده تا خواننده
به شکل کوتاه و مختصر با روایات
مربوط به جانشینی حضرت علی علیه
السلام آشنا گردیده و به سوالاتی که
در مورد حدیث غدیر از سوی برخی
از برادران اهل سنت مطرح شده
است پاسخ کوتاه و مفید داده شود.

امید است که این رساله قدم مثبتی
در رشد و تعالی جامعه اسلامی
محسوب گردد.

حدیث غدیر را بشناسیم

پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) خطبه ها و احادیث متعددی را در طول عمر شریفشان ایراد فرمودند اما کمتر خطبه و حدیثی همانند حدیث غدیر، این چنین از جانب افراد مختلف در زمان های گوناگون سینه به سینه نقل شده است و بر روی آن تاکیدات فراوان صورت گرفته است. این حدیث مورد اهتمام و تاکید علمای بزرگ من جمله اصحاب پیامبر و تابعین (کسانی که عصر و زمان پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) را

درک نکرده‌اند) بوده است، به حدی که هیچ مسلمانی درباره اصل خطبه غدیر شک و شبهه ای ندارد و همه به این مطلب اذعان دارند که در روز هجدهم ذی الحجه سال دهم هجری، پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) به نحوی خاص مطالب مهمی را درباره حضرت علی علیه السلام بیان فرمودند، از این منظر حتی کسانی که در مورد جانشینی حضرت علی علیه السلام دارای شک و شبهه هستند به یقین، ماجرای غدیر را به عنوان یکی از افتخارات حضرت علی علیه السلام

قلمداد نموده و این حادثه را نشان از عمق توجه و علاقه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به علی علیه السلام می دانند، لازم به ذکر است اگرچه در مورد جانشینی حضرت علی علیه السلام اختلافات عمیقی وجود دارد لکن کمتر کسی در بین مسلمانان وجود دارد که در زمره ارادتمندان و محبّین حضرت علی علیه السلام و خاندان عظیم الشان ایشان قرار نداشته باشد و این خود می تواند به عنوان کلید دوستی و برادری مسلمین و مومنین تلقی گردد.

پاسخ به مهمترین سوال

مهمترین سوالی که درباره حدیث غدیر مطرح شده است درباره معنای کلمه «مولا» است، آیا کلمه «مولا» در حدیث غدیر به معنای دوستی و محبت است یا به معنایی دیگر؟

بنابر اعتقاد شیعیان کلمه «مولا» در حدیث غدیر با توجه به معنای لغوی و همچنین فهم کسانی که در حادثه غدیر حضور داشته اند و تصریح ادیبان و شاعران عرب، به معنای کسی است که سرپرستی و رهبری امت را بر عهده دارد و از این

منظر، در این حدیث، امر مهم
جانشینی پیامبر عظیم الشان اسلام
(صلی الله علیه و آله) بیان شده است.

اما برخی از مسلمانان در طول تاریخ
معنای کلمه «مولا» را معنایی غیر
از معنای مذکور مطرح نموده اند،
مثلاً به معنای دوستی یا محبت و
علاقه، که در این صورت دیگر
حدیث غدیر مستقیماً درباره موضوع
مهم جانشینی نبی مکرم اسلام
(صلی الله علیه و آله) نخواهد بود و
می بایست به این سوال پاسخ داد.

اما پاسخ ها:

۱. یکی از مهم ترین پاسخ ها به این سوال توجه به فهم بزرگان و شاعرانی است که در روز هجدهم ذی الحجه سال دهم هجری در محل غدیر خم حضور داشته‌اند و پس از پایان سخنان پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) درباره حادثه غدیر اشعار و جملات فراوانی بیان نموده‌اند.

از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

اول : اشعار جناب حسان بن ثابت که
در روز غدیر در کنار پیامبر عظیم
الشان اسلام (صلی الله علیه و آله)
حضور داشته است :

او در این شعر اینگونه می گوید :

پس پیامبر به علی فرمود که ای
علی من تو را به عنوان پیشوا و
هدایتگر بعد از خودم قرار دادم

فقال له قم یا علی فإِنِّی

رضیتک من بعدی إماماً و هادیا

روشن است که اگر کلمه مولا فقط
برای بیان دوستی و محبت استفاده

شده بود این شاعر بزرگ اینگونه
ماجرای غدیر را روایت نمی‌کرد.

دوم : شعر قیس بن سعد درباره حادثه
غدیر ، او که از جمله اصحاب مهم
پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله
علیه و آله) محسوب می شود در
شعری اینگونه حادثه غدیر را روایت
می کند :

علی علیه السلام پیشوای ما و
پیشوای همه است و درباره این
پیشوایی آیات قرآن نازل شده است و
پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در
روز غدیر فرمود که هر که که من

مولای او هستم علی علیه السلام
مولای اوست .

و علیّ إمامنا و إمام

لسوانا أتى به التنزیل

یوم قال النبیّ من كنت مولاه

فهذا مولاه خطب جلیل

سوم : شعر محمد بن عبدالله حمیری

، او در مجلسی که جانشینی علی

علیه السلام مورد شک و شبهه از

سوی حاضرین قرار گرفت ، از روی

توییح به جمع می گوید : مگر

فراموش کرده اید که پیامبر عظیم

الشان اسلام (صلی الله علیه و آله)

حضرت علی علیه السلام را در روز

غدیر خم از جانب خداوند متعال به
امامت و پیشوایی منصوب نمودند :

تَنَاسَوْا نَصْبَهُ فِي يَوْمِ خُمٍّ

مِنَ الْبَارِي وَمِنْ خَيْرِ الْأَنَامِ

۲. جمله من کنت مولا فهدا علی
مولا در حدیث غدیر پس از جمله
ای ایراد شده است که نشان دهنده
معنای کلمه مولا در این عبارت می
باشد ، پیامبر عظیم الشان اسلام
(صلی الله علیه و آله) در ابتدا از
مردم سوال پرسیدند و فرمودند آیا
من سرپرست شما و حاکم بر شما
نیستم؟ سپس همه مردم در پاسخ
عرض نمودند که شما سرپرست و

حاکم بر ما هستید، سپس پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) جمله معروف درباره حضرت علی علیه السلام را بیان فرمودند که « من كنت مولاہ فہذا علی مولاہ »، این موضوع خود به تنهایی مراد و معنای کلمه مولا را نشان می دهد.

۳. در تاریخ جمالات فراوانی از اصحاب پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) در روز غدیر نقل شده است که نشان از تبریک گفتن آنها به حضرت علی علیه السلام درباره جانشینی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) دارد، مانند :

«هنیئاً لک یا بن ابی طالب أصبحت
مولای و مولی جمیع المؤمنین و
المؤمنات»؛

(مبارک باد بر تو ای پسر ابی طالب
که مولای من و مولای تمام مردان
و زنان مؤمن گردیدی)

۴. عظمت حادثه غدیر و بی سابقه
بودن آن از جهتِ زیادی افراد شرکت
کننده و حاضر در ماجرا و دستورات
منحصر به فرد پیامبر عظیم الشان
اسلام (صلی الله علیه و آله) در مورد
بازگرداندن کاروان هایی که از محل
غدیر خم عبور کرده اند و منتظر
ماندن برای کاروان هایی که عقب

مانده اند و فراهم نمودن جایگاهی
برای سخنرانی و تاکید بر اینکه همه
حضار از آنچه گفته می شود آگاهی
دقیق یابند و بالا بردن دست حضرت
علی علیه السلام، همه و همه نشان
از اهمیت ماجرا دارد که این موضوع
به روشنی تنها و تنها با امر مهم
تعیین جانشین برای امامت و هدایت
و حکومت بر مسلمین سازگار است.

بیان چند حدیث درباره جانشینی حضرت علی علیه السلام

پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) در طول عمر شریف خود بارها و بارها درباره جانشینی حضرت علی علیه السلام سخن گفتند و درباره این موضوع روایات متعددی وجود دارد که همه آنها مانند حدیث غدیر، علی علیه السلام را به عنوان جانشین پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) معرفی می نماید، در اینجا برخی از این روایات را بیان می نمایم:

۱. حدیث منزلت

این حدیث در مناسبت‌های مختلف از پیامبر عظیم‌الشان اسلام شنیده شده که مهم‌ترین آن‌ها در جنگ تبوک است. مشهورترین نقل این حدیث آن است که پیامبر عظیم‌الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) خطاب به حضرت علی علیه السلام فرمود:

«أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى،
إِلَّا أَنَّهُ لَأَنْبَى بَعْدِي؛

تو نسبت به من به منزله هارون نسبت به موسی هستی جز این که بعد از من پیامبری نخواهد بود.»

این حدیث، علاوه بر فضیلت حضرت علی علیه السلام، بر خلافت و عصمت ایشان نیز دلالت دارد، زیرا پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه و آله)، به جز نبوت، همه فضائل و ویژگی‌ها و مناصب هارون را برای حضرت علی علیه السلام ثابت کرده است. بنا بر آیات قرآن، حضرت موسی از خدا خواست تا برادرش هارون را وزیر او سازد و در امر رسالت شریکش گرداند تا یاری‌اش دهد. خدا با درخواست او موافقت کرد و هارون، در غیاب موسی، جانشین او شد؛ بنابراین، تمام

مناصب حضرت موسی برای برادرش
نیز بوده است.

۲. حدیث یوم الدّار که به حدیث یوم الإنذار و حدیث عشیره نیز شهرت دارد

به نقل منابع تاریخ اسلام و تفسیر
قرآن، با نزول آیه انذار در سال سوم
بعثت، پیامبر عظیم الشان اسلام
(صلی الله علیه و آله) به حضرت علی
علیه السلام دستور داد غذایی فراهم
کند و فرزندان عبدالمطلب را به
میهمانی فراخواند تا در این جلسه
فرمان الهی را اجرا و آنان را به اسلام

دعوت کند. حدود ۴۰ نفر از جمله ابوطالب، حمزه و ابولهب به میهمانی آمدند. گفته‌اند که غذا به ظاهر اندک بود و برای آن جمعیت کافی نبود؛ اما همگی خوردند و سیر شدند و چیزی از آن کم نشد. بدین‌رو، ابولهب گفت: «محمد جادو کرده است.» سخنان ابولهب، مجلس را از آمادگی برای طرح دعوت پیامبر عظیم‌الشان اسلام (صلی الله علیه و آله) خارج کرد و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از طرح موضوع منصرف شد و جلسه بدون اخذ نتیجه پایان یافت. با دستور پیامبر عظیم‌الشان اسلام

(صلی الله علیه و آله) بار دیگر حضرت علی علیه السلام مأموریت یافت که با همان ترتیب قبلی غذا تهیه و از خویشاوندان پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) دعوت کند. بار دوم و یا سوم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) پس از صرف غذا فرمود:

«يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابًا فِي الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلِ مِمَّا جِئْتُمْ بِهِ إِنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَقَدْ أَمَرَنِي اللَّهُ تَعَالَى أَنْ أَدْعُوَكُمْ إِلَيْهِ فَأَيُّكُمْ يُوَازِرُنِي عَلَى هَذَا الْأَمْرِ عَلَيَّ أَنْ يَكُونَ أَخِي وَخَلِيفَتِي فِيكُمْ؟»

ای فرزندان عبدالمطلب! به خدا قسم
در میان عرب، جوانی را سراغ ندارم
که چیزی بهتر از آنچه من برای شما
آورده‌ام، برای قومش آورده باشد. من
خیر دنیا و آخرت را برای شما
آورده‌ام. خدا به من فرمان داده است
تا شما را به سوی او فراخوانم، اکنون
کدام‌یک از شما مرا یاری می‌کند تا
برادر من و جانشین من در میان شما
باشد؟»

کسی پاسخ نداد. حضرت علی علیه
السلام که از همه کوچک‌تر بود،
گفت: «ای پیامبر خدا! من تو را یاری
می‌کنم.»

پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله
علیه و آله) فرمود:

«إِنَّ هَذَا أَخِي وَ وَصِيِّي وَ خَلِيفَتِي
فِيكُمْ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا؛

این برادر، وصی و جانشین من در
میان شماست. سخن او را بشنوید و
از او اطاعت کنید».

سخن پایانی

حقیقتاً مسلمین عالم می‌توانند از
حادثه غدیر، وسیله‌ای برای رشد و
هدایت وافی و کامل همه‌ی جهان

اسلام پیدا کنند. هیچ کس وقوع این
حادثه و صدور آن کلمات را از نبی
مکرم اسلام (صلی الله علیه و آله)
منکر نشده است؛ غدیر می تواند رمز
وحدت مسلمین باشد و به هیچ عنوان
نباید باعث اختلاف بین مسلمانان
شود، امید است در سایه وحدت و
همبستگی مسلمین جهان، عالم از
شر مستکبرین و شیاطین پلید و
دشمنان اسلام و انسانیت، خلاصی و
رهایی یابد.

سوالات مسابقه ی رساله ی غدیریه

۱- وظیفه ی مهم جامعه متدین و محبّ اهل

بیت علیهم السلام چیست؟

(الف) به جای آوردن حق همجواری و همسایگی با

برادران و خواهران اهل سنت

(ب) تقویت اعتقادات و یادگیری معارف اهل بیت علیه

السلام

(ج) اجتناب از بحث و جدل غیر مسالمت آمیز و توهین و

تحقیر مقدسات اهل سنت

(د) همه موارد

۲- مهمترین سوالی که درباره حدیث غدیر

مطرح شده است چیست؟

(الف) از سند این حدیث سوال می شود

(ب) درباره معنای کلمه ی « مولا » سوال می شود

(ج) درباره تاریخ ایراد این حدیث سوال می شود

(د) گزینه ی الف و ب

۳- پاسخ صحیح به این ادعا که کلمه مولا در حدیث غدیر به معنای دوستی، محبت و علاقه است، نه امام و پیشوا، کدام است؟

الف) مراجعه به لغت نامه های عربی

ب) کلام شاعران و بزرگانی که در حادثه ی غدیر حضور داشته اند

ج) روایات بسیار از تبریک مردم به حضرت علی علیه السلام درباره ی جانشینی ایشان

د) گزینه ی ب و ج

۴- کدام یک از احادیث زیر در خصوص جانشینی حضرت علی علیه السلام می باشد؟

الف) حدیث ثقلین

ب) حدیث منزلت

ج) حدیث یوم الدار

د) گزینه ب و ج

۵- کدام جمله صحیح نیست؟

- الف) کلمه ی مولا در جمله « مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَا » به معنای پیشوا و جانشین است
- ب) در خصوص حدیث غدیر فقط در منابع مذهب شیعه روایات وجود دارد.
- ج) حدیث غدیر مورد اهتمام و تاکید علمای بزرگ ، اصحاب پیامبر اکرم(ص) و تابعین بود است.
- د) در حدیث منزلت مَثَل حضرت علی علیه السلام نسبت به پیامبر اکرم (ص) مَثَل هارون است نسبت به حضرت موسی (ص)

مهلت ارسال پاسخ ها :

۲۷ تیرماه مصادف با عید سعید غدیر

ارسال پاسخ از طریق مراجعه به سایت :

www.Nehzatsb.ir

اداره کل تبلیغات اسلامی استان سیستان و بلوچستان